

همکاری باکو و آنکارا برای نجات اروپا از سرما

در حالی اتحادیه اروپا به زمستان نزدیکتر نزدیکتر میشود که به باور کارشناسان احتمالاً سال سردی پیش رو داشته باشد چون احتمال توقف صادرات گاز روسیه به این قاره وجود دارد.

آران نیوز، در حالی اتحادیه اروپا به زمستان نزدیکتر نزدیکتر میشود که به باور کارشناسان احتمالاً سال سردی پیش رو داشته باشد چون احتمال توقف صادرات گاز روسیه به این قاره وجود دارد. از همین روی، اتحادیه اروپا از حالا به دنبال یافتن منابع جایگزین بوده که یکی از آنها جمهوری آذربایجان و آسیای میانه است که از طریق ترکیه میسر می شود.

قرارداد جدید با باکو

هفته گذشته اروپا و جمهوری آذربایجان قرارداد جدیدی را برای افزایش عرضه گاز به منظور تامین نیازهای سوخت به عنوان بخشی از استراتژی بروکسل برای تنوع بخشیدن به منابع انرژی از روسیه امضا کردند. در همین راستا، اورسولا فون در لاین، رئیس کمیسیون اروپا، در جریان سفر خود به باکو، از توافق جدیدی برای دو برابر کردن واردات گاز آذربایجان توسط اتحادیه اروپا در سال های آینده خبر داد.

قرارداد جدید گازی که دوشنبه ۱۸ ژوئیه در باکو به امضا رسید شامل توسعه کریدور گاز جنوبی برای دو برابر شدن عرضه گاز آذربایجان به اتحادیه اروپا بود. اورسولا فون در لاین گفت: این خبر خوبی برای تامین گاز ما در این زمستان و پس از آن است. آذربایجان دارای پتانسیل عظیمی در زمینه انرژی های تجدیدپذیر است.

این توافق جدید در زمانی صورت می گیرد که اروپا به دنبال تامین بیشتر گاز طبیعی است تا وابستگی خود به انرژی روسیه را کاهش دهد. کمیسیون اروپا برای افزایش واردات گاز طبیعی و حمایت از توسعه خط لوله گاز کریدور جنوبی به کشورهای اتحادیه اروپا پیشنهاد داده بود که با جمهوری آذربایجان توافق کنند.

توافق باکو و اتحادیه اروپا باعث افزایش جریان گاز آذربایجان به کشورهای قاره سبز از طریق خط لوله کریدور گاز جنوبی خواهد شد. دو طرف آرزو دارند از تجارت دوجانبه گاز طبیعی از طریق صادرات به اتحادیه اروپا از طریق کریدور گاز جنوبی با حداقل ۲۰ میلیارد متر مکعب گاز سالانه تا سال ۲۰۲۷ حمایت کنند. لازم به یادآوری است که سال گذشته (۲۰۲۱) این خط لوله ۸ میلیارد متر مکعب گاز را به اتحادیه اروپا منتقل کرد. فون در لاین نوشت: امروز من در آذربایجان هستم تا توافقی جدیدی را امضا کنم... هدف ما دو برابر کردن تحویل گاز آذربایجان به اتحادیه اروپا در عرض چند سال است.

این توافق به اتحادیه اروپا کمک می کند تا وابستگی خود به انرژی روسیه را کاهش دهد و می تواند نگرانی ها در مورد عرضه گاز را پس از شروع تعمیرات برنامه ریزی شده خط لوله نورد استریم ۱ در هفته گذشته را برطرف کند. قرار است کار روی خط لوله روسیه به آلمان تا پایان هفته جاری ادامه یابد، اما وزارت خارجه روسیه اعلام کرد که آینده این خط لوله به تحریم های اعمال شده علیه مسکو مرتبط است.

بخش نفت و گاز آذربایجان در نیمه اول سال جاری با بهره مندی از قیمت بالای انرژی که در پی جنگ روسیه و اوکراین به سطوح بی سابقه ای رسید، درآمدهای هنگفتی را به ثبت رساند. همچنین تولید ناخالص داخلی نفت و گاز در بازه زمانی دی ماه سال گذشته تا پایان خرداد ماه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۰۰.۲ درصد افزایش داشته است. مجموع تولید بخش نفت و گاز در نیمه اول سال جاری به حدود ۳۱ میلیارد و ۴۸۳.۷ میلیون منات (۱۸.۵۲ میلیارد دلار آمریکا) رسیده است. داده های مرکز آمار نشان داد که ارزش افزوده بخش نفت و گاز اقتصاد صی ۶ ماهه نخست امسال ۰.۲ درصد افزایش یافته است. نفت و گاز طبیعی پایه اصلی اقتصاد آذربایجان و یکی از منابع اصلی درآمد این کشور است. این بخش حدود ۶۰ درصد از بودجه دولت را تامین می کند.

طرح بلند پروازانه ترکیه

ترکیه به دنبال اجرای طرحی با هدف انتقال گاز از آسیای میانه به اروپا است تا برای حل مشکل گازی که بسیاری از کشورهای این قاره در نتیجه بحران اوکراین با آن روبرو هستند، اقدامی کرده باشد. اما این طرح نیاز به احتیاط زیادی دارد، چون قطعاً خشم روسیه که نفوذ زیادی در منطقه آسیای میانه دارد را برخواهد انگیزد. بر اساس گزارش های رسمی، ترکیه و ترکمنستان در حال کار بر روی توافقی هستند که شامل واردات گاز آنکارا از ترکمنستان و صادرات آن به بلغارستان می شود و احتمالاً این توافق به اروپا نیز ادامه خواهد یافت تا وابستگی اتحادیه اروپا به گاز روسیه کاهش یابد.

با افزایش نگرانی ها مبنی بر اینکه روسیه ممکن است عرضه گاز به اروپا را قطع کند، ترکیه در حال کار بر روی طرح هایی برای واردات گاز از ترکمنستان است، بطوریکه انتقال پایلوت گاز به کشور همسایه بلغارستان را آغاز کرد که مسکو پیشتر عرضه گاز آن را متوقف کرده بود.

در مجموع، ترکیه در حال بررسی سه گزینه برای انتقال گاز آسیای میانه به اروپا است. فوات آکنای، معاون رئیس جمهور ترکیه، پیشتر اعلام کرده بود که آنکارا در حال بررسی سه مسیر جایگزین برای انتقال گاز از ترکمنستان به آذربایجان و خط لوله TANAP است که از ترکیه به یونان می گذرد. آکنای جزئیات کمی در مورد خود پروژه ها ارائه کرد و آن را تنها یک «توافق سوآپ» و ترکیبی از خطوط لوله و LNG دانست.

در این میان، رسانه های ترکمنستانی اعلام کردند که این کشور در حال مذاکره با آذربایجان، ترکیه، گرجستان و اتحادیه اروپا برای ایجاد خط لوله گاز با ظرفیت صادرات سالانه ۱۰ تا ۳۰ میلیارد متر مکعب است. این ظرفیت معادل یکی از دو خط لوله نورد استریم ۲ روسیه بوده که در حال حاضر متوقف شده اند. لازم به یادآوری است که دو خط لوله نورد استریم به طور جداگانه ظرفیت ۲۷.۵ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در سال را دارند.

پیش بینی می شود پروژه اتصال ترانس خزر اجرایی شود که طبق برآوردهای اولیه حدود چهار ماه به طول می انجامد و به سرمایه گذاری ۴۰۰ میلیون دلاری نیاز دارد. مبنای اجرای این پروژه زیرساخت های موجود در ترکمنستان و آذربایجان در دریای خزر خواهد بود. خط اتصال بین دریای خزر امکان تامین گاز طبیعی ترکمنستان به آذربایجان، منطقه قفقاز، ترکیه و سایر کشورها را فراهم و تامین سالانه ۱۰ تا ۱۲ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی را تضمین می کند.

در حال حاضر آنچه به عنوان کریدور گاز جنوبی شناخته می شود، ابتکار کمیسیون اروپا برای انتقال گاز دریای خزر به اروپا و شامل یک خط لوله است که از آذربایجان به اروپا از طریق قفقاز جنوبی و آتاتولی می رسد. منبع اصلی تامین گاز آن نیز میدان شاه دنیز واقع در دریای خزر خواهد بود.

پروژه پیشنهادی به نام خط لوله گاز ترانس خزر یک خط لوله بین ترکمنستان و آذربایجان است و بر اساس برخی پیشنهادات، اتصال میدان تنگیز در قزاقستان را نیز شامل می شود.

در واقع، پروژه خط لوله گاز ترانس خزر با هدف انتقال گاز از آسیای مرکزی به اروپا به ویژه از ترکمنستان و قزاقستان به کشورهای عضو اتحادیه اروپا بدون عبور از سرزمین های روسیه و ایران است.

این پروژه به شرط اتصال به کریدور گاز جنوبی که گاز آذربایجان را از طریق ترکیه به اروپا منتقل می کند، توجه زیادی را به خود جلب می کند. زیرا منابع عظیم گاز ترکمنستان را با جغرافیای مصرف کننده عمده ای مانند ترکیه و اروپا مرتبط خواهد کرد.

اما این پروژه قبلاً مورد انتقاد شدید روسیه و ایران قرار گرفته است. الکساندر گولوبین، نماینده ویژه روسیه در امور دریای خزر اعلام کرد که خط لوله گاز ترانس خزر خطر بزرگی برای شکوفایی کل منطقه خواهد بود. به گفته وزارت منابع طبیعی روسیه، هرگونه خط لوله گاز یا نفت از کف دریای خزر از نظر زیست محیطی غیرقابل قبول است.

صرف نظر از اینکه این خط در کف دریا کدام مسیر را طی می کند، برای پیشرفت به تایید هر پنج کشور خزر نیاز دارد. ایران اعلام کرد معاهداتی که در سال های ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ با اتحاد جماهیر شوروی امضا کرده، هنوز به قوت خود باقی است و هرگونه اقدامی که بدون رضایت همه کشورهای ساحلی انجام شود غیرقانونی خواهد بود.

بنابراین محتمل ترین گزینه، توافق سوآپ گاز است که گزینه ساخت خط لوله بزرگ را خنثی می کند. این قرارداد مشابه توافقنامه سه جانبه موجود است که در دسامبر سال گذشته امضا شد و بر اساس آن ترکمنستان سالانه ۱.۵ تا ۲ میلیارد متر مکعب به شمال شرق ایران، ارسال و ایران نیز به همان اندازه از شمال غرب خود به جمهور آذربایجان تحویل می دهد.

این قرارداد به آذربایجان اجازه داد تا گاز بیشتری از طریق خط لوله تاناب از طریق ترکیه به اروپا صادر و تقاضای رو به رشد داخلی خود را تامین کند. بنابراین، موفقیت این قرارداد این گمانه زنی را ایجاد کرد که می توان آن را گسترش داد تا گاز بیشتری به اروپا ارسال شود.